

Dariusz **TYBIŃKOWSKI**
Tomasz **ŻUK**

WÓZ ZABEZPIECZENIA TECHNICZNO-INŻYNIERYJNEGO MID 1

Streszczenie: W artykule zasygnalizowano wybrane zagadnienia z analizy technicznej wskazując celowość budowy wozu techniczno-inżynieryjnego, stanowiącego hybrydę rozwiązań konstrukcyjnych wozu zabezpieczenia technicznego i maszyny inżynieryjno-drogowej.

1. WPROWADZENIE

Prowadzenie działań bojowych na współczesnym polu walki wymaga prowadzenia bezpośredniego, ruchomego wsparcia inżynieryjnego i technicznego. Zdolność manewrowa formacji opancerzonych jest kluczowym komponentem tych operacji.

Faza pierwsza działań bojowych zarówno ofensywnych jak i defensywnych związana jest z bezpośrednim wsparciem inżynieryjnym umożliwiającym ruch wojsk własnych, budowę zapór i fortyfikacji. Generalnie związane to jest z przemieszczaniem znacznych mas ziemi, przekraczaniem lub budową przeszkód pojedynczych i kompleksowych, otwieraniem szlaków przejazdu.

Faza druga przeważnie związana jest ze wsparciem technicznym w zakresie ewakuacji, remontu polowego wyposażenia mobilnego jednostek opancerzonych.

Realizacja zadań inżynieryjno technicznego zabezpieczenia pola walki wymaga zatem posiadania przez jednostki saperские i bataliony remontowe sprzętu o wysokich walorach techniczno taktycznych, mogących działać w kontakcie z formacjami opancerzonymi w zasięgu ognia nieprzyjaciela, strefach dobrej i złej widoczności w warunkach zmasowanych zniszczeń i skażeń bronią konwencjonalną i chemiczno-biologiczną.

2. STAN AKTUALNY

Specjaliści Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Urządzeń Mechanicznych OBRUM są autorami wdrożonych na wyposażenie wojska polskiego rozwiązań technicznych wozu zabezpieczenia technicznego WZT-3 i maszyny inżynieryjno-drogowej MID przeznaczonych dla realizacji zadań związanych z technicznym i inżynieryjnym zabezpieczeniem pola walki.

Wóz zabezpieczenia technicznego WZT-3

Wóz zabezpieczenia technicznego WZT-3 to szybkobieźny pojazd gąsienicowy o wartościach ruchowych zbliżonych do czołgu PT-91/T-72, którego konstrukcja oparta jest głównie na zespołach czołgowych z modyfikacjami pozwalającymi na zastosowanie urządzeń specjalistycznych i wyposażenia remontowo-ewakuacyjnego.

Zasadniczym przeznaczeniem WZT-3 jest:

Mgr inż. Dariusz **TYBINKOWSKI**, mgr inż. Tomasz **ŻUK** - Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych OBRUM, Gliwice

- ewakuacja uszkodzonych lub ugrzęźniętych pojazdów,
- prowadzenie remontów polowych przy użyciu zestawów obsługowo-remontowych będących na wyposażeniu wozu,
- udzielanie załogom pomocy technicznej (uzupełnianie płynów, paliwa, części zamiennych, materiałów eksploatacyjnych),
- udzielanie załogom pomocy w zakresie ewakuacji załóg z uszkodzonych pojazdów, wykonywanie doraźnych prac przy pomocy urządzeń do cięcia i spawania oraz żurawia,
- przygotowanie dróg przez wykonywanie wyjazdów, zjazdów, likwidowanie przeszkód,
- przygotowanie przejść w terenach zurbanizowanych zniszczonych bronią konwencjonalną.

WZT-3 wdrożony do produkcji w roku 1988 chwili obecnej jest już konstrukcją wymagającą modernizacji. Głównymi kierunkami modernizacji są:

- wprowadzenie hydrauliki proporcjonalnej do układu napędu zespołów żurawia,
- zwiększenie udźwigu żurawia z obecnych 15 Mg do 20 Mg,
- wprowadzenie urządzeń diagnostycznych,
- wprowadzenie nowoczesnych systemów łączności i nawigacji zunifikowanych z NATO.

Główne zespoły robocze WZT-3 to:

- spychacz do pracy czołowej,
- żuraw o napędzie hydraulicznym i sterowaniem elektrycznym,
- wyciągarka główna z wydawaniem liny,
- wyciągarka pomocnicza,
- urządzenie do cięcia i spawania gazowego,
- skrzynia ładunkowa,
- urządzenie sztywnego holu.

Maszyna inżynieryjno-drogowa

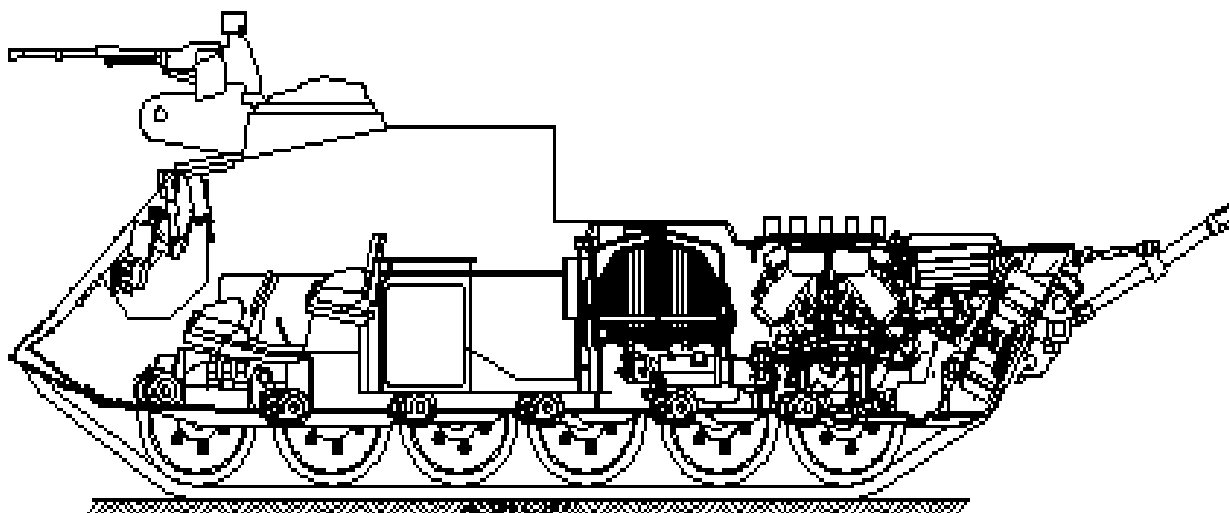
Maszyna inżynieryjno-drogowa MID jest współczesnym czołgiem saperskim wprowadzonym do produkcji seryjnej w roku 1996, jest więc konstrukcją stosunkowo nową nie wymagającą modernizacji. Jest przeznaczona do zadań związanych z inżynieryjnym zabezpieczeniem pola walki, a w szczególności:

- zabezpieczenia ruchu wojsk,
- wykonywania zapór i zawałów,
- innych prac ziemnych,
- mechanizacji prac przeładunkowych,
- przedsięwzięć ratunkowo-ewakuacyjnych.

Zadania te wykonywane mogą być przez MID w:

- strefie bezpośredniej i pośredniej styczności z nieprzyjacielem,
- trudnych warunkach terenowych i atmosferycznych,
- warunkach skażeń terenu bronią jądrową i chemiczną,
- strefie masowych zniszczeń bronią jądrową i konwencjonalną,
- strefie klęsk żywiołowych i ekologicznych.

Analogicznie jak WZT-3 jest zbudowany w głównej mierze z zespołów i części zunifikowanych z czołgiem PT 91/T-72.

Rys. 1. Rozmieszczenie zespołów i części zunifikowanych WZT-3.

Urządzenia specjalistyczne

MID ma zasadnicze zespoły zunifikowane z WZT3, dotyczy to:

- wyciągarki głównej z wydawaniem liny,
- wyciągarki pomocniczej,
- urządzenia do cięcia i spawania,
- urządzenia holowniczego.

Istotne różnice pomiędzy WZT-3 i MID

Przeznaczenie obu pojazdów jednego dla technicznego, a drugiego dla inżynierskiego zabezpieczenia pola walki spowodowało różnice w wyposażeniu specjalistycznym i tak:

żuraw WZT-3	→	wysięgnik manipulator MID
spychacz czołowy WZT-3	→	urządzenie spycharkowe MID

Wprowadzenie nowych zespołów rozszerzających funkcje żurawia i spychacza WZT-3, różniących się od dotychczas stosowanych w WZT-3, spowodowało konieczność wprowadzenia zmian w ukształtowaniu kadłuba. Wpływa to na zmianę procesu technologicznego produkcji obu wyrobów, procesu montażu, szkolenia załóg, prac remontowych. Okoliczność ta jest okazją do ujednocnienia kadłuba pojazdu bazowego dla obydwóch pojazdów.

3. WÓZ ZABEZPIECZENIA TECHNICZNO-INŻYNIERYJNEGO

Przeprowadzone w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Urządzeń Mechanicznych OBRUM prace studialne i analizy techniczno-ekonomiczne stały się przesłanką do opracowania koncepcji jednolitej wersji pojazdu będącej połączeniem rozwiązania wozu WZT-3 i maszyny inżyniersko-drogowej MID, nie wykazującego różnic w stosunku do wozu technicznego i wozu inżynierskiego. Istotę kooperacji przedstawia rys. 2.

łyżka koparki – 1 m³ zrywak – 70 kN zrywak – 70 kN

Pojazd bazowy wyposażony jest w identyczne jak WZT-3 i MID zespoły:

- wyciągarkę główną,
- wyciągarkę pomocniczą,
- urządzenie sztywnego holu,
- urządzenie do spawania elektrycznego i gazowego,
- zestaw obsługowo-remontowy,
- zestaw pomocy sanitarnej,
- środki łączności wewnętrznej i zewnętrznej,
- przetwornice do zasilania elektronarzędzi,
- podłączenie do zasilania narzędzi hydraulicznych np. piła do cięcia betonu, nożyce hydrauliczne, młot hydrauliczny itp.,
- urządzenie ppoż.,
- aparatura nawigacyjna,
- środki ochrony przed bronią ABC,
- środki maskowania,
- wyposażenie indywidualne wozu i czołgu.

żuraw TD
70 20 Mg

MID z osprzętem

WZT-3 z żurawiem TD 50 – 15 Mg

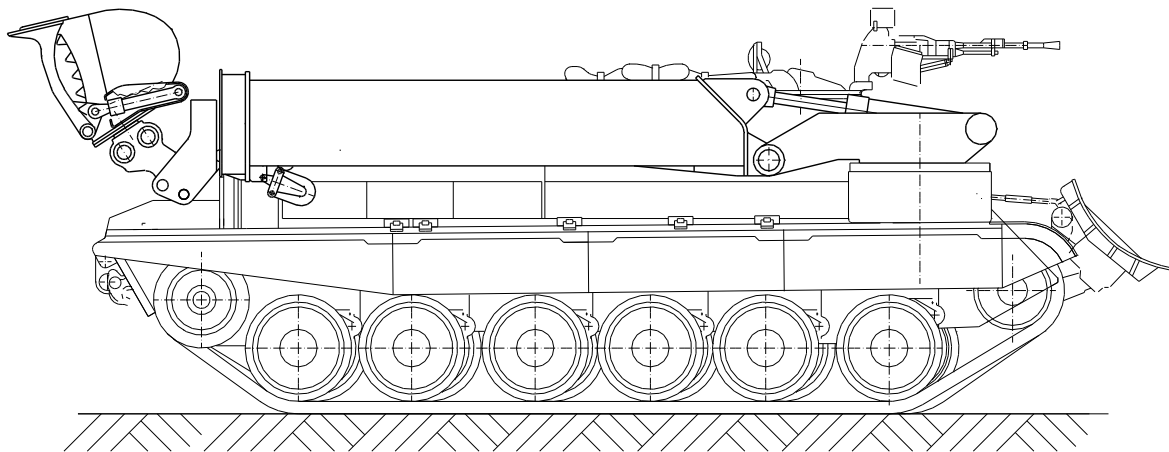
Rys. 2. Wóz zabezpieczenia technicznego inżynierskiego

Bazę nowego wozu techniczno inżynierskiego MID 1 stanowić będzie podwozie maszyny inżyniersko drogowej MID ze zmodyfikowanym układem hydraulicznym. Zespołami wymiennymi będą zatem dla wersji wozu technicznego:

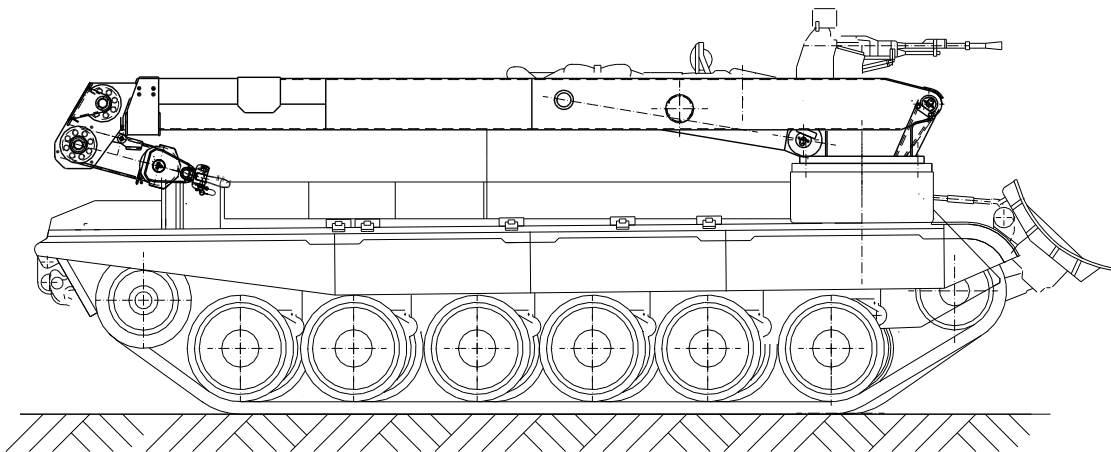
- spychacz czołowy,
- żuraw o udźwigu 20 Mg,
- przewożone podpory dla wozu inżynierskiego,

- spychacz do pracy czołowej i dwustronnie skośnej,
- wysięgnik manipulator z osprzętem.

Zastosowanie gniazda zaworów, wyposażone w szybkozłącze umożliwiające szybką wymianę osprzętu roboczego, tj. żurawia o udźwigu 20 Mg na wysięgnik manipulator siłami załogi wozu z użyciem dowolnego żurawia o udźwigu min. 2,5 Mg lub żurawia wozu bliźniaczego w warunkach hangarowych lub polowych. Wóz zabezpieczenia inżyniersko technicznego przedstawia rys. 3.

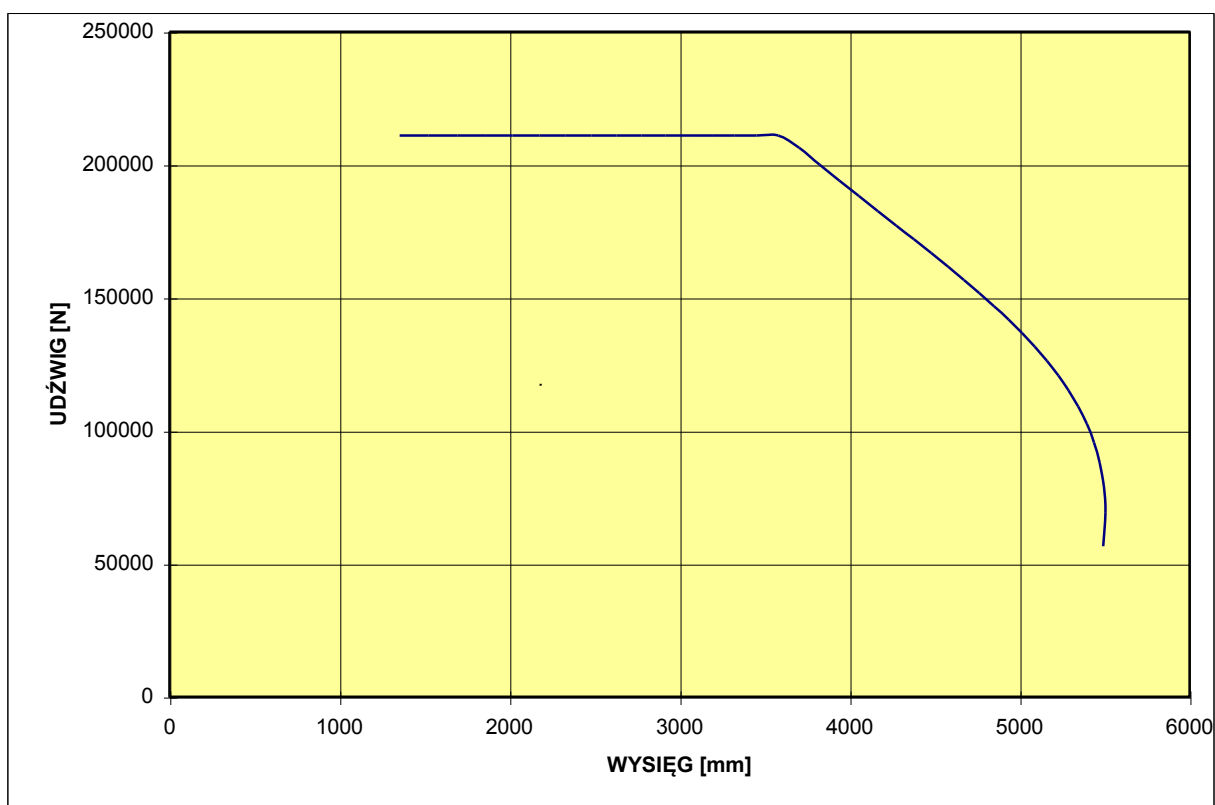
Wersja z osprzętem dla zabezpieczenia inżynierskiego

Wersja z osprzętem dla zabezpieczenia technicznego

Rys. 3. Wóz zabezpieczenia technicznego inżynierskiego

Udźwig żurawia jest ograniczony przez trzy czynniki: stateczność pojazdu, wytrzymałość elementów konstrukcji, parametry układu hydraulicznego oraz geometrię. Rys. 4. przedstawia wykres charakterystyki udźwigu z uwzględnieniem parametrów układu hydraulicznego (ciśnienie 25 MPa) oraz geometrii układu.

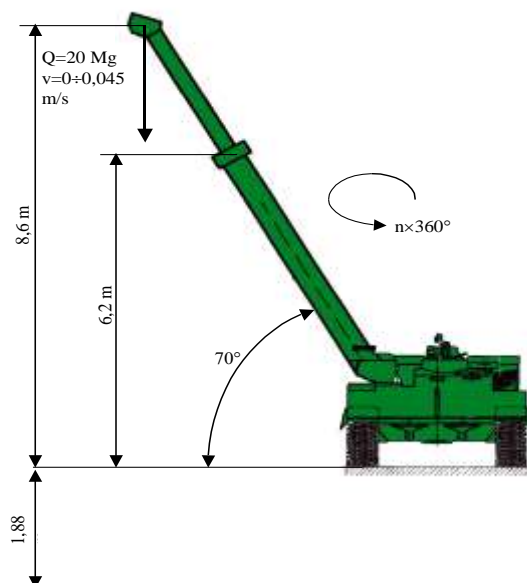

Rys. 4. Wykres udźwigu żurawia w zależności od wsięgu ramienia.

Żuraw uznajemy za stateczny, gdy moment ustalający jest większy od momentu wywracającego we wszystkich czterech stanach obciążenia (zwłaszcza względem prawej bocznej krawędzi).

$$M_{us} - M_{wy} \geq 0$$

Na rys. 5. zobrazowano graficznie zakres pracy wsięgnikiem żurawia.

Rys. 5. Zakres pracy wysięgnikiem żurawia.

Tab. 1. Parametry techniczno-taktyczne wozu zabezpieczenia techniczno inżynierskiego MID 1

Pojazd bazowy		
Masa wozu	t	42,0
Załoga	ilość osób	2 + 3
Masa jednostkowa	KW/t	18,1
Nacisk jednostkowy	MPa	0,08
Długość	m	8,3
Wysokość	m	2,7
Szerokość	m	3,37

4. PODSUMOWANIE

Będący w produkcji wóz zabezpieczenia technicznego w chwili obecnej wymaga modernizacji przynajmniej w zakresie zwiększenia udźwigu żurawia i wprowadzenia układów hydrauliki proporcjonalnej dla zwiększenia efektywności operowania układami żurawia. Ze względu na jedyne różnice w konfiguracji kadłuba opłacalnym jest ujednolicenie wersji pojazdu bazowego dokonując jednocześnie osadzenia żurawia WZT-3 po prawej stronie wozu w miejsce wysięgnika-manipulatora MID w strefie bezpiecznej od spalin.

Dla poprawienia stateczności wozu przy podnoszeniu dużych ciężarów wzdłuż prawego boku pojazdu można zastosować w tylnej prawej części kadłuba podporę wysuwną. Zastosowanie powyższej podpory spowoduje przesunięcie bocznej krawędzi wywrotu na zewnątrz wozu i ustali ją na linii: prawy dolny róg spychacza – oś pionowa podpory.

5. WNIOSKI

- Ujednolicenie wersji podwozia spowoduje ułatwienie w technologicznym przygotowaniu produkcji wozu zabezpieczenia technicznego i inżynierskiego, powodując jednocześnie ujednolicenie programu szkolenia załóg, obsługi i remontów.
- Wprowadzenie na wyposażenie wojska wozu zabezpieczenia techniczno inżynierskiego pozwoli docelowo na zmniejszenie ilości wozów inżynierskich i technicznych przy zachowaniu wymaganego ilościowo stanu osprzętu inżynierskiego i technicznego.

6. LITERATURA

- [1] DYBAŁ B., HOŁOTA M.: Wóz zabezpieczenia techniczno inżynierskiego MID 1, opracowanie ofertowe OBRUM 2001.
- [2] KNAPCZYK H., HOŁOTA M., ZAJLER W.: Maszyna inżyniersko drogowa MID, Biuletyn Szybkobieżne Pojazdy Gąsienicowe, listopad 1992.
- [3] ŻEBROWSKI M.: Wóz zabezpieczenia technicznego, Biuletyn Szybkobieżne Pojazdy Gąsienicowe, listopad 1992.
- [4] HOŁOTA M., ZAJLER W., ŻUK T.: Określenie możliwości zwiększenia zbioru zadań wykonywanych przy użyciu MID, Biuletyn Szybkobieżne Pojazdy Gąsienicowe, nr 13, listopad 2000

MID 1 TECHNICAL SUPPORT AND ENGINEERING VEHICLE

Abstract: The paper touches upon some problems of technical analysis and indicates the need to construct a technical support and engineering vehicle, which is a design hybrid of a technical support vehicle and road engineering equipment.

Recenzent: doc. dr inż. Wojciech ZAJLER